

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2657
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.4.2024/45
Karar Numarası : 2024/386
Başvuran : İ. D.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Diyarbakır 4 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın eş görüşmesi ödülünden faydalanamadığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kendisi ve eşinin yaklaşık dört buçuk yıldır ceza infaz kurumunda tutuklu olarak bulduklarını, eşi ile 2/4/2021 tarihinde evlendiklerini ve çocuk sahibi olmak istediklerini ancak bulunduğu Kurum İdaresi tarafından eş görüşmesi ödülünden faydalanmasına izin verilmediğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Diyarbakır 4 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvurana Kurum İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 27/4/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararına istinaden 1/5/2023 ve 12/5/2023 tarihleri arasında uygun zaman diliminde 3 saat “Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarındaki Evli Hükümlü ve Tutuklulara, Kurum Personelinin Yakın Nezareti Olmaksızın Eşleri ile Mahrem Görüşme” ödülü verildiği, başvuranın bu ödülü 8/5/2023 günü 13:00 - 16:00 saatleri arasında kullandığı,

b. Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iyi halli hükümlü ve tutuklulara 30/3/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik uyarınca ödül verildiği, mevcut durumda ceza infaz kurumunda 1426 hükümlü ve tutuklu bulunduğu, ilgili Yönetmelik'e göre daha fazla hükümlü ve tutuklunun ödül alabilmesi amacıyla aynı kişilere sık sık ödül vermek yerine hiç ödül almamış hükümlü ve tutuklulara ödül verilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca muhataptan alınan cevap, görüşü alınmak üzere başvurana iletilmiş ve yazılı görüşü talep edilmiştir. Başvuran yazılı görüş talebine herhangi bir yanıt vermemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*” başlıklı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Kurumun görevleri” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

7. 6701 sayılı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği” belirtilmiştir.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Karar türleri” başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: “(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Başvuran eş görüşmesi ödülünden faydalanmak istediğini ancak bulunduğu Kurum İdaresi tarafından kendisine bu hakkın tanınmadığını iddia etmektedir.

12. Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in “Temel ilkeler” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir; “Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili olarak aşağıdaki ilkelere uyulur: a) Hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi ile ulaşılmak istenen temel amaç; bu kişilerin yeniden sosyalleşmesini sağlamak suretiyle insan haklarına saygılı, hukukî ve toplumsal kurallara bağlı bireyler olmalarını teşvik etmektir. b) Hükümlü ve tutuklulara; ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî görüşleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve sırf bu nedenlerle ayrıcalık tanınamaz. c) Hükümlü ve tutuklulara ödül verilirken bunların bir hak değil, teşvik esası ayrıcalık olarak verilebileceği göz ardı edilemez. (...)

13. Mezkûr Yönetmelik'in “Eş görüşmesi ödülü” başlıklı 11'inci maddesinde “Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklulara, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate

kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde eş görüşmesi ödülü verilebilir.” hükmü bulunmaktadır.

14. Yukarıda açıklanan mevzuat kapsamında ceza infaz kurumlarında bulunan mahpuslara, yeniden sosyalleşmelerini sağlamak suretiyle insan haklarına saygılı, hukukî ve toplumsal kurallara bağlı bireyler olmalarını teşvik etmek amacıyla ödüllendirme uygulaması yapılabildiği, bu uygulamanın bir hak değil teşvik esaslı bir ayrıcalık olarak düzenlendiği görülmektedir. Mezkûr Yönetmelik hükümlerine göre ödüllendirmeyle ilgili karar alma yetkisi İdare ve Gözlem Kuruluna aittir.

15. Somut başvuru kapsamında muhatap Kurum tarafından gönderilen bilgi ve belgelerde yapılan incelemelerde; başvuranın bulunduğu Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 27/4/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile 8/5/2023 tarihinde eş görüşmesi ödülünden faydalandığı belirlenmiştir. Başvuranın daha önce ödüllendirmeden faydalandığı hususuna ek olarak; yukarıda açıklandığı üzere ceza infaz kurumlarında bulunan mahpuslar için ödüllendirmenin bir hak değil teşvik aracı olarak kullanıldığı göz önüne alındığında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/4/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye